

Sygn. akt V U 186/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący: SSO Romuald Kompanowski

Protokolant: sekr. sądowy Małgorzata Kucińska

po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2021 r. w Kaliszu

odwołań (...) sp. z o.o.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 5 grudnia 2019 r.

Nr (...) dot. K. B.

Nr (...) dot. K. D.

Nr (...) dot. M. F.

Nr (...) dot. D. W.

Nr (...) dot. P. N. (1)

Nr (...) dot. P. N. (2)

Nr (...) dot. E. M.

Nr (...) dot. D. M.

Nr (...) dot. K. P.

Nr (...) dot. P. L.

Nr (...) dot. B. D.

w sprawie (...) sp. z o.o.

przy udziale K. B., K. D., M. F., D. W., P. N. (1), P. N. (2), E. M., D. M., K. P., P. L., B. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie ubezpieczenia dot. K. B., K. D., M. F., D. W., P. N. (1), P. N. (2), E. M., D. M., K. P., P. L., B. D.

1. Oddala odwołania.

2. Zasadza od (...) Sp. z o.o. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kwotę 1980 (jeden tysiąc dziewięćset osiemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Romuald Kompanowski

Sygn. akt VU 186/20

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 5 grudnia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. stwierdził, że:

K. B. w okresach: 27.10.2015 – 30.10.2015, 09.11.2015 – 20.11.2015;

K. D. w okresach: 08.06.2015 – 19.06.2015, 06.07.2015 – 17.07.2015, 10.08.2015 – 21.08.2015, 07.09.2015 – 18.09.2015, 20.10.2015 – 29.10.2015, 09.11.2015 – 20.11.2015;

M. F. w okresach: 08.12.2014 – 19.12.2014, 07.01.2015 – 16.01.2015;

D. W. w okresie 11.05.2015 – 22.05.2015;

P. N. (1) w okresach: 08.12.2014 – 19.12.2014, 07.01.2015 – 16.01.2015, 09.02.2015 – 20.02.2015, 01.03.2015 – 31.03.2015;

P. N. (2) w okresach: 28.07.2015 – 31.07.2015, 04.08.2015 – 19.08.2015;

E. M. w okresach: 08.06.2015 – 19.06.2015, 06.07.2015 – 17.07.2015;

D. M. w okresach: 11.05.2015 – 22.05.2015, 08.06.2015 – 19.06.2015, 06.07.2015 – 17.07.2015, 10.08.2015 – 21.08.2015, 07.09.2015 – 18.09.2015, 05.10.2015 – 16.10.2015, 09.11.2015 – 20.11.2015;

K. P. w okresach: 05.10.2015 – 16.10.2015, 09.11.2015 – 20.11.2015;

P. L. w okresie 09.12.2014 – 19.12.2014;

B. D. w okresie 27.01.2015 – 29.01.2015;

podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu umowy zlecenia, agencyjnej lub innej umowy o świadczenie usług zawartej ze (...) Sp. z o.o. w O..

Od każdej z powyższych decyzji odwołanie złożył płatnik składek (...) Sp. z o.o. w O., domagając się jej zmiany i ustalenia iż każda z w/w osób nie podlega ubezpieczeniu społecznemu w okresach wskazanych w decyzjach indywidualnych .

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd uznał w toku postępowania w sprawie o podleganie ubezpieczeniu społecznemu ,że osoby wymieniane w decyzjach mają status strony. Żadna z tych osób nie wyraziła swojego stanowiska.

Sąd ustalił co następuje.

(...) to spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Wspólnikami firmy są M. N., M. R., H. S. K.. Członkami zarządu są: M. N. i M. P.. Firma zajmuje się m.in. sprzedażą hurtową odpadów i złomu.

(dowód: wypis z KRS)

Aby zrealizować działalność, firma zawierała umowy o dzieło z różnymi osobami, w tym z objętymi niniejszą sprawą. W ramach umów zawartych z osobami objętymi wskazanymi na wstępie decyzjami mieściły się odpowiednio prace przy belowaniu makulatury, prace przy belowaniu folii, prace przy segregacji wieszaków, prace przy składaniu i rozbiórce płyt CD.

Każda z umów określała czas jej wykonania i wynagrodzenie w kwotach brutto.

Wszystkie umowy przewidywały, że do ich wykonania zamawiający wyda wykonawcy wszelkie materiały i narzędzia, z których ten rozliczy się po zakończeniu dzieła. Określały też, że odbiór dzieła nastąpi w siedzibie zamawiającego a wynagrodzenie będzie wypłacane po wykonaniu dzieła w terminie 7 dni od złożenia rachunku przez wykonawcę.

O odebraniu przez w/w osoby umówionego wynagrodzenia świadczą rachunki dołączone do poszczególnych umów i kwoty wynikające z rachunków stanowią podstawę wymiaru składek podaną w indywidualnych decyzjach.

Umowy były realizowane w następujący sposób:

Pracownicy przychodzili do miejsca wykonywania pracy na określoną godzinę. Wykonywali pracę wskazaną przez osoby zajmujące stanowiska kierownicze u odwołującego i pod ich nadzorem. Praca wykonywana była w ustalonych godzinach, często w systemie dwuzmianowym. Jeśli praca wykonywana była w innym mieście, pracodawca organizował dojazd. Grupa osób ze (...) zajmowała się sprzątaniami opakowań pochodzących z rozbiórki przesyłek. Po rozdzieleniu elementów foliowych i papierowych belowano je przez belownicę; osobno folię i papier. Praca była zorganizowana w ten sposób, że zamiennie część osób zwoziła wózkami materiały do belowania a część obsługiwała te urządzenia. W pomieszczeniach firmy usytuowanych w O. dokonywano rozbiórki i mielenia różnych przedmiotów m.in. płyt CD z rozdzieleniem na rodzaj surowca z jakiego były wytworzone. W magazynie (...) dokonywano też segregacji wieszaków według typów i ich stanu stosownie do zaleceń firmy (...). Przy zawarciu umowy nie precyzowano oczekiwań, wskazywano je na bieżąco precyzując zadania do wykonania .

O zawarciu umów nazwanych umowami o dzieło decydował płatnik.

Dowód: zeznania ubezpieczonych w aktach organu rentowego

Poza sporem jest, że organ rentowy w okresie od 02.04.2019 r. do 07.06.2019 r. przeprowadził u płatnika kontrolę w przedmiocie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenie społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest Zakład oraz zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i świadczenia zdrowotnego. W toku kontroli zakwestionowano umowy o dzieło, wskazując iż umowy powyższe powinny być oskładkowane.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz poczynionych na jego podstawie ustaleń, odwołania nie są zasadne i jako takie podlegają oddaleniu.

Stwierdzić należy, iż organ rentowy ma prawo kontrolowania umów o świadczenie pracy, z którymi ustawodawca wiąże skutek w postaci obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Po wtóre stwierdzić należy, iż ewentualne uchybienia co do warunków formalnych decyzji organu rentowego, nie mają wpływu na treść rozstrzygnięcia Sądu, chyba, iż są tego rodzaju iż dyskwalifikują dany akt jako decyzję. Taka sytuacja nie ma w niniejszej sprawie miejsca.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 w związku z art. 13 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13.10.1998 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778.) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

Z mocy art. 13 pkt. 2 zleceniobiorcy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają od dnia oznaczonego w umowie, jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

Na podstawie zaś art. 66 ust. 1 pkt 1 e ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z dnia 27.08.2004 r. (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz.581.) obowiązującej od dnia 1.10.2004 r. osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, które są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego.

Stosownie do art. 36 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Obowiązkiem płatnika składek – z mocy art. 46 ust. 1 i art. 47 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – jest obliczanie, rozliczanie i opłacanie należnych składek za każdy miesiąc kalendarzowy oraz przysyłanie w wyznaczonym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłacanie składek za dany miesiąc.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 i 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 (to jest przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu umowy agencyjnej lub umowy zlecenia), jeżeli w umowie określono odpłatność za jej wykonywanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie.

Aby prawidłowo ustalić, z jaką umową mamy w danym przypadku do czynienia, tzn. czy jest to umowa zlecenia, czy umowa o dzieło, należy kierować się jej treścią, zadaniem, jakie osoba zatrudniana ma do wykonania, czyli istotą obowiązków umownych, jakie osoba ta na siebie przyjmuje.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest kwalifikacja prawna czynności wykonywanych w ramach zawartej umowy pomiędzy (...) Sp. z o.o., a osobami z którymi spółka ta zawierała omawiane wyżej umowy nazywane umowami o dzieło (ocena czy czynności te wykonywane były na podstawie umowy zlecenia czy umowy o dzieło), czego pochodną jest ustalenie obowiązku uiszczenia odpowiednich składek ubezpieczeniowych.

Odnosząc się do powyższej kwestii wskazać należy, iż stosownie do art. **734 § 1 k.c.** przez umowę **zlecenia** przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie, przy czym do umowy o świadczenie usług stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu (art. 750 k.c.). W doktrynie panuje pogląd, że przedmiotem umowy o świadczenie usług jest dokonanie określonej czynności faktycznej, która nie musi prowadzić do osiągnięcia indywidualnie oznaczonego rezultatu. Chodzi tu zatem o umowy zobowiązujące do dokonania jednej lub wielu czynności faktycznych (także stałego ich dokonywania).

Stosownie do treści **art. 627 k.c.** przez umowę **o dzieło** przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Przedmiotem umowy jest zatem zobowiązanie do wykonania określonego dzieła, które może mieć charakter materialny, jak i niematerialny, zaś sama umowa jest umową rezultatu.

Umowa o dzieło, zresztą podobnie jak i zlecenia/świadczenia usług została w pełni uregulowana w kodeksie cywilnym. Zatem ustalając charakter prawny zawartej pomiędzy stronami czynności prawnej, badać należy poszczególne cechy tych umów określone w przepisach kodeksu cywilnego.

Nie ulega wątpliwości, że przepisy o zleceniu nie mają zastosowania do czynności będących przedmiotem umowy o dzieło, bowiem wykonanie dzieła, zgodnie z prezentowanym w doktrynie poglądem, nie mieści się w pojęciu usługi w i rozumieniu art. 750 k.c.

Umowę o dzieło zalicza się do kategorii „umów rezultatu” i przeciwstawia umowie zlecenia - jako „umowie o staranne wykonanie usługi”. W odróżnieniu od umowy zlecenia, umowa o dzieło wymaga, by starania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu. Tymczasem umowa zlecenia takiego rezultatu - jako koniecznego do osiągnięcia -nie akcentuje. Elementem wyróżniającym dla umowy zlecenia nie jest zatem wynik, lecz starania podejmowane w celu osiągnięcia tego wyniku (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 21.12.1993 r. sygn. III AUr 357/93. opubl: Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych rok 1994, Nr 6, póź. 49, str. 63; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 26.01.2006 r. sygn. III AUa 1700/05, opubl: Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych rok 2008, Nr 3, póź. 5, str. 55; wyrok Sądu Najwyższego z 13.03.1967 r. sygn. I CR 500/66; opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 1968, Nr 1, póź. 5).

Dokonując kwalifikacji konkretnej umowy należy w pierwszej kolejności badać, czy świadczenie będące przedmiotem zobowiązania ma cechy dzieła. Dzieło stanowi zawsze zjawisko przyszłe, jest czymś, co w chwili zawarcia umowy nie istnieje, lecz ma dopiero powstać w jakiejś określonej przyszłości. Rezultat, o jaki umawiają się strony, musi być z góry określony, i może przyjmować zarówno postać materialną jak i niematerialną. Cechą konstytutywną umowy o dzieło jest, aby rezultat ten był obiektywnie osiągalny i w konkretnych warunkach pewny. Dzieło musi mieć indywidualny charakter i odpowiadać osobistym potrzebom zamawiającego. Podkreślenia wymaga, **że celem umowy o dzieło nie jest czynność (samo działanie lub zaniechanie), która przy zachowaniu należytej staranności prowadzić ma do określonego w umowie rezultatu, lecz samo osiągnięcie tego rezultatu. W umowie o dzieło chodzi zawsze o osiągnięcie umówionego rezultatu, niezależnie od rodzaju i intensywności świadczonej w tym celu pracy i staranności.**

Tymczasem **umowa o świadczenie usług** jest umową starannego działania, **jej celem jest wykonywanie określonych czynności, które nie muszą zmierzać do osiągnięcia rezultatu.** W umowie zlecenie można wskazać rezultat, który powinien być osiągnięty, a podejmujący zlecenie powinien podejmować starania by go osiągnąć. Jednak w odniesieniu do umowy zlecenia po pierwsze nie da się określić zamierzonego rezultatu w sposób pewny, a po drugie nie sposób przewidzieć, w jakim stopniu zostałyby on osiągnięty.

W odróżnieniu od umowy zlecenia, umowa o dzieło wymaga, by starania przyjmującego zamówienia doprowadziły do konkretnego, w przyszłości, indywidualnie oznaczonego rezultatu. Umowa zlecenia nie akcentuje tego rezultatu, jako koniecznego do osiągnięcia, nie wynik zatem (jak w umowie o dzieło), lecz starania w celu osiągnięcia tego wyniku, są elementem wyróżniającym dla umowy zlecenia, tj. przedmiotem istotnym (wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21.12.1993 r. III AUr 357/93).

Sposób wykonania dzieła pozostawiony jest w zasadzie uznaniu przyjmującego zamówienie, byleby dzieło miało przymioty ustalone w umowie lub wynikające z charakteru danego dzieła. Przyjmujący zamówienie nie ma także, co do zasady, obowiązku osobistego wykonania dzieła, chyba że wynika to z umowy lub charakteru dzieła (np. dzieło artystyczne). Ryzyko nieosiągnięcia rezultatu zawsze obciąża przyjmującego zamówienie. Przy czym odpowiedzialność przyjmującego zamówienie w wypadku nieosiągnięcia celu umowy, jest odpowiedzialnością za nieosiągnięcie określonego rezultatu, a nie za brak należytej staranności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.03.2000 r. sygn. II UKN 386/99, opubl. OSNP2001/16/522).

Zdaniem Sądu umowy zawarte pomiędzy (...) Sp. z o.o. ,a osobami wymienionymi w decyzjach indywidualnych są umowami starannego działania, bowiem na jej podstawie zlecający oczekiwał od zleceniobiorcy wykonywania pracy polegającej na wykonaniu czynności związanych z segregacją opakowań . Istotą pracy wymienionych osób było wykonywanie czynności polegających na sortowaniu wieszaków, czy wykonywaniu innych prac porządkowych przy użyciu wózka widłowego (to w odniesieniu do W. W.)

W ocenie Sądu Okręgowego, ocenianych umów nie można uznać za umowy o dzieło, gdyż wykonywane przez te osoby czynności są charakterystyczne dla umowy o świadczenie usług. W wyniku pracy nie powstawał nowy twór, samodzielny , wyodrębniony .

Nadto wskazać należy, że wypłata wynagrodzenia nie była uzależniona od żadnego rezultatu czy wyniku. (...) sp.z o.o. nie dokonywała odbioru pracy. Wynagrodzenie wypłacane było w stawce określonej za poszczególne czynności i czas pracy.

Podkreślenia wymaga, że inaczej niż w umowie o dzieło sposób wykonania umowy nie został pozostawiony uznaniu wykonującego pracę (pracownicy wykonywali umowę w miejscu, czasie i na zasadach ściśle określonych przez firmę), a z zawartej umowy nie wynika, że zleceniobiorca mógł powierzyć wykonywanie zlecenia osobie trzeciej bez zgody firmy.

Z regulacji kodeksowej umowy o dzieło wynika, że przyjmujący zamówienie nie ma co do zasady, obowiązku osobistego wykonania dzieła, chyba że wynika to z umowy lub charakteru dzieła (np. dzieło artystyczne). Ryzyko nieosiągnięcia rezultatu zawsze obciąża przyjmującego zamówienie. Przy czym odpowiedzialność przyjmującego zamówienie w wypadku nieosiągnięcia celu umowy jest odpowiedzialnością za nieosiągnięcie określonego rezultatu.

W ocenie Sądu Okręgowego przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, iż rzeczywistą wolą stron umowy było świadczenie usług a nie wykonanie dzieła, gdyż to nie wynik, ale określone działania były istotne dla realizacji umowy i z tych też działań pracownicy byli rozliczani.

Osiągnięty efekt pracy pracownika nie był dziełem w rozumieniu przepisów Kodeksu Cywilnego.

Oceniane w niniejszej sprawie prace były w istocie realizowane w ramach umów starannego działania, mających charakter umów zlecenia, co rodzi obowiązek objęcia ich ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym oraz zdrowotnym i wypadkowym .

W tym stanie rzeczy odwołania podlegały oddaleniu i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzeczono jak w pkt 1 wyroku.

Zawarte w pkt. 2 wyroku orzeczenie o kosztach postępowania wynika z art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Zgodnie z wyżej powołanym przepisem stawka minimalna radcy prawnego w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego wynosi 180 zł.

Zasądzona kwota na rzecz organu rentowego tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego kwota wynikła z sumowania kosztów należnych po połączeniu jednorodnych spraw wliczanych od kwoty minimalnej stawek w sprawach z zakresu ubezpieczenia społecznego.

Romuald Kompanowski